

De steenuil

Een bijzonder tuingast die angstvallig wordt beschermd.

1. Paspoort

Athene noctua vidalii (Godin van de nacht) Vanuit de Griekse mythologie verwijzend naar Athene (de godin van de wijsheid). Hier komt een ondersoort voor en wel de *Athene noctua noctua* voor met het wat donkerder verenpakket waardoor de witte vlekken wat meer contrasteren.

2. Biotoop

(habitat = de natuurlijke woonomgeving) is ideaal met de volgende kenmerken:

- Veelal buitenhuizen en boerderijtjes aan de buitenrand van dorp of stad dus een landelijke woonomgeving met daarbij de aanwezigheid van oude stalletjes en andere opslagplaatsen, tevens een paarden- of schapenweide waardoor een locatie van kort en lang gras ontstaat.

- Een hoogstam boomgaard of enkele oude hoogstam fruitbomen.
- Een kippenren met wat grovere gaas.
- Een moestuin met een composthoop.
- Niet verwerkt snoeihout ergens neergelegd.
- Opslag van hardhout en dakpannen.
- Mesthoop.
- Rommelhoekjes.
- Onkruidhoekjes.
- Sloot die niet al te vaak wordt geschoond.

Belangrijk is dat er in de omgeving niet te veel wordt geruimd !

Het mannetje heeft een eigen territorium van ± 300 tot 400 m in omtrek ,verdedigt deze met verve en is dus erg honkvast. Samen met het vrouwtje zijn ze als partners in hoge mate trouw aan elkaar als wel is de broedplaats hier het gevolg van.

3. Voedsel

De steenuil is een alleseter, eigenlijk alles wat klein en eetbaar is.

- Het weiland met rasterpaaltjes als uitkijkpost en de mesthoop alwaar men regenwormen, emelten en loop- en mestkevers kan bemachtigen, een groot gedeelte van zijn voedselpakketje met de veldmuis op 2^e plaats.
- De hoogstam boomgaard alwaar veel vlinders, motten en rupsen aanwezig zijn.
- Dat geldt ook voor de moestuin met de composthoop met o.a. oorwormen, larven en spinnen.
- De kippenren waar de nodige muizen worden aangetroffen. Vooral veld- en bosmuizen maar ook woelratten.
- En de stapel snoeihout en de houtopslag waar weer andere insecten vertoeven.
- De rommel- en onkruidhoek omdat ze muizen- en insectenrijk zijn.
- Aanvullend voedsel zijn vogels als jonge mussen, spreeuwen en merels maar ook kikkers en salamanders.
- Als extraatje de jaarlijks terugkerende meikevers waar men verzot op is en waarvan vooral de vrouwtjes een eiwitrijke bron zijn voor de jonge vogels door de vele eitjes die ze bij zich dragen.

4. Nestplaatskeuze

- Vrije broedgevallen als grote openingen in oude fruitbomen van o.a. appel en walnoot en knotwilgen, holten onder dakbeschot en de dakbedekking van schuurtjes.

Helaas dan onbeschermd tegen de steeds verder oprukkende steenmarter, zijn grootste vijand, maar ook de eekhoorn die toevallig zijn habitat in de omgeving heeft. Verder in het open veld `s nachts de bosuil en overdag de sperwer.

- Speciaal gemaakte steenuilennestkasten in de hoogstam fruitboom of de oostelijke gevel van het huis. Deze zijn tegenwoordig ook anti steenmarter gemaakt indien men hem in een boom wil plaatsen. Tegen de gevelmuur zijn de vogels wel goed beschermd tegen o.a. katten en de eekhoorn.

5. Voortplanting

- Naar gelang de weersomstandigheden gaat het vrouwtje al vroeg in het jaar tot broeden over. Aanvang april begint zij met het leggen van gemiddeld 4 met uitzonderingen tot 6 eieren met een tussenperioden van 2 tot 3 dagen.
- De broedduur bedraagt steevast 25- 26 dagen. De eieren komen kort na elkaar uit, meestal binnen 1 dag. De jongen zitten qua groei en ontwikkeling doorgaans dan ook dicht bij elkaar.
- Zij verlaten het nest na 30 tot 35 dagen. Zij worden dan takkelingen genoemd. Zij kunnen dan noch niet goed vliegen en zoeken overdag bescherming in de oksel van boomstam en tak of verschuilen zich in gaten tussen de opgeslagen dakpannen of haard houtopslag.
- Als ze de vlieg- en vangkunst meester zijn zwerven de jonge vrouwtjes tot \pm 13 km. uit en de mannetjes tot wel 10 km. op zoek naar een eigen territorium. Wel blijven ze toch nog vaak in de buurt van het ouderlijke territorium aanwezig.

6. Sterfgevallen onder jonge vogels

- Doordat de steenuil vaak laag over zijn gebied vliegt, ± 1,5 m hoogte, is doodsoorzaak nummer 1 het verkeer. Ze worden verblind door de lichtbundels van auto's en vliegen zich dood.
- Jong uitgevlogen vogels vallen vaak ten prooi aan huisdieren als katten en honden als wel door predatie van reeds genoemde dieren.
- Een andere reden is de verdrinkingsdood via o.a. drinkkuipen- en baden in het weiland.
- Eveneens het binnenvliegen in een ruimte en verward raken in draden of netten.

Niet altijd krijgt het steenuilenpaartje de kans om van de nestkast gebruik te maken. Vaak worden de kasten ook in bezit genomen door kauwen en spreeuwen.

In Sint-Oedenrode e.o. worden door de natuurverenigingen IVN en Heemkunde Kring steenuilenkasten verstrekt van uit de Stichting Brabants Landschap en aan deze Stichting wordt door de vrijwilligers van deze natuurverenigingen gerapporteerd. Leden van deze verenigingen onderhouden jaarlijks tevens de contacten met bezitters van deze kasten, maken ze schoon en geven advies waar nodig.

Door Stichting Brabants Landschap wordt hen het jaarverslag "Vrijwillige bescherming steenuil en kerkuil" in Noord Brabant aangeboden en verder staan zij in nauw contact met STONE Steenuilenoverleg Nederland en Vogelbescherming Nederland.

24 maart 2016

Theo Gottenbos